

U DRUŠTVU SA SLIJEPOM OSOBOM

Slijepi su osobe vaši susjedi, kupci u trgovini, gosti u vašem restoranu, pacijenti u vašim ordinacijama, možda i studentski ili radni kolege ili ih možda do sada i niste sreli.

U želji da taj susret bude ugodan, da olakšamo početnu komunikaciju i da suradnja bude uspješnija u ovom letku ćemo vam ponuditi neke informacije koje mogu biti od koristi i pomoći u tim situacijama.

MEĐUSOBNA KOMUNIKACIJA

- Slijepa osoba **ne može prepoznati neverbalnu komunikaciju** (ne vidi da joj mašete, da joj kimate glavom, da joj se osmjehujete, da u nju gledate).
- Komunicirajte izravno, u gužvi **kontakt** uspostavite tako da ju dodirnete po ramenu. Ako osoba odbije vašu pomoć nemojte se uvrijediti, jer zasigurno postoje opravdani razlozi.
- Slijepa osoba će vam objasniti **na koji način i gdje je točno trebate dovesti**. Ne ostavljajte je u otvorenom prostoru, već kod njoj poznatog orijentira.
- Kad objašnjavate položaj predmeta **izbjegavajte riječi** «tamo», »tu je» radije «ispred vas se nalazi stolica» ili «lijevo od vaše stolice je stolić», predmet možete lagano dodirnuti kako bi ga osoba mogla locirati po zvuku.
- Nitko ne voli pričati sam sa sobom, **najavite** svoj odlazak, kao što ste najavili i svoj dolazak.
- **Većina slijepih osoba dobro čuje vaše komentare, nitko ne voli da ga se sažalijeva, izbjegavajte komentiranje.**
- Ako je slijepa osoba u društvu pratioca, obraćajte joj se izravno, **ona sama može odlučiti o sebi, zna što joj treba** (želi li sjesti u tramvaju, što će naručiti u restoranu ili kupiti u trgovini, kakve zdravstvene probleme ima ...).
- **Poštujte privatnost slijepi osobe** (nepoznatu slijepu osobu ne pitajte o gubitku vida; pitajte ju želi li sama ući u liječničku ambulantu; poštujte prostor diskrecije kad obavlja novčane transakcije; ako sama ne zatraži pomoć).

ZATVORENI PROSTORI

- Važno je da je slijepa osoba upoznata s rasporedom namještaja i predmeta u prostoru u kojem duže boravi; svaku promjenu položaja najavite kako bi se lakše i sigurnije snalazila kretala prostorom.
- Ako svoju odjeću ili stvari slijepa osoba sama odloži ili spremi na određeno mjesto, lakše će se snaći, nemojte micati stvari, osoba ne vidi i važna joj je vlastita organizacija i red.
- Vrata ormara i prozore ne ostavljajte poluotvorene, kante za smeće maknite s prolaza (ostavljajte ispod stola).
- Osoba koja ima mali ostatak vida lakše će uočiti predmete (kvaku, prekidač, utičnicu, spuštenu strop) ako je u kontrastu s drugom površinom. Nemojte stavljati šarene ili bliješće površine jer će tad predmete koji se na njoj nalaze teže izdvojiti, detektirati.
- Taktilnim oznakama i brajevim pismom mogu se obilježiti aparati, dokumenti, posuđe itd.

UGOSTITELJSKI OBJEKTI

- Kad slijepa osoba uđe u ugostiteljski objekt (restoran, menzu) teško će samostalno pronaći slobodan stol. Pomognite joj pri tome.
- Pročitajte joj što ima u ponudi. Kad vam slijepa osoba kaže što želi stavite joj to na tanjur i donesite za stol. U restoranima, samoposlugama menzama, slijepa osoba ne može samostalno nositi poslužavnik.

Na tanjuru gdje je hrana međusobno pomiješana teško će se snaći. Možete ju servirati po principu kazaljki na satu (prikazano na slici - npr. sir je na položaju kazaljke u 9 sati, paprika je na položaju kazaljke u 3 sata, a salama na položaju kazaljke u 6 sati).

- Vodite računa da slijepa osoba ne može ostvariti vizualni kontakt s konobarom, tj. pozvati ga.
- Slijepa osoba plaća račune kao i osoba koja vidi, kartično i gotovinski.
- Napomenite da ste vratili ostatak novca «kusur» i u kojim apoenima.

TRGOVINE, BANKE, POŠTE, AMBULANTE

- Po ulasku u trgovinu, zdravstvenu ustanovu, HZZO ... slijepa osoba odlaze do info pulta, blagajne ili prijamnog šaltera. Možda im je potrebna vaša pomoć.
 - Kod kupovine pomoć osobe koja vidi je nužna (prodavač ili pratnja), mada postavljene linije vodilje i orijentacijski planovi trgovačkih centara pridonose boljoj orijentaciji u prostoru.
- Ako je riječ o samoposlugama prođite sa slijepom osobom kroz trgovinu i stavite u košaricu artikle koje ona želi, informirajte ju o drugim ponuđenim artiklima i njihovim cijenama.
- Ako kupuje odjevni predmet opišite joj ga, kakve je boje, dizajna, materijala, dajte joj ga u ruke da ga opipa.
- U nekim bankama i poštama postoji linija vodilja po kojoj slijepa osoba dolaze do šaltera koji je namijenjen njima.
- Slijepa osoba nije dužna čekati u redu, ima prednost, u ustanovama kao što su: pošte, banke, poslovnice HEP-a, HZZO, ambulante...
- U poslovnicama se ne može samostalno služiti ponuđenim brojem, ne vidi, kao ni brojem na displeju postavljenom iznad šaltera, to predstavlja problem i visokoslabovidnim osobama.
- Bankomati bez govorne podrške pružaju nedovoljno informacija slijepoj i visokoslabovidnoj osobi.
- Ako je osoba slijepa ne znači da je i nepismena, može se potpisati uz pomoć podloška .

Oštećenje vida znatno utječe na cjelokupnu bio-psihosocijalnu strukturu osobe. No ljudi oštećena vida su kao i svi drugi koji uz mnogo vrlina imaju i poneku manu. I oni se žele osjećati korisno, biti neovisni, družiti se, biti ispunjeni i sretni.

Jer kao što kaže A.de Exupery «**Ono najvažnije oku je skriveno i samo se srcem može vidjeti**»,

Ljubazno i u pravom trenutku, pružena pomoć može biti dragocjeno iskustvo za obje strane, a čovjeka može i usrećiti.

**Autor: mr. se. Mira Sajković, prof. Defektolog,
Udruga slijepih Zagreb, Draškovićeve 80/3**